

1. Mezi rezonující témata letošních voleb se řadí např. krize dostupného bydlení, státní dluh či důchodová reforma. Jakou prioritu pro vás mezi těmito tématy má téma životního prostředí a udržitelnosti? Je to naprostá nutnost, které by se ostatní věci měly podřídit, jeden z mnoha problémů, který budete řešit, nebo téma, které se nemusí v zásadě řešit, taková třešnička na dortu?

Jak říká známý bonmot, na mrtvé planetě nejsou pracovní místa. Bohužel další strany si jen málo uvědomují, že bez účinného řešení problémů týkajících se životního prostředí se kvalita života mnoha milionů lidí zhorší. Mnohé problémy jsou ale propojené - například bydlení je zdražováno i proto, že normy předepisují povinné počty parkovacích míst pro nové stavby. Náklady na podzemní garáže pak mohou tvořit i 15 % ceny bytu, takže developerům se vyplatí stavět jen dražší bydlení. Omezit individuální dopravu ve městech je ale v zájmu čistého vzduchu, většího bezpečí a samozřejmě emisí skleníkových plynů. Nelze tedy jednotlivá témata oddělovat. Zelená transformace ekonomiky také znamená nejen snížení emisí, ale také nová a lépe placená pracovní místa. Klausova teze, že na ekologii je potřeba si nejdříve vydělat, už dávno neplatí – naopak, ekologická opatření mají mnohé ekonomické přínosy.

2. Jaký energetický mix ČR byste chtěli prosadit v roce 2030 a v r. 2050?

Pro rok 2030 preferujeme hodnoty, které obsahuje studie think-tanku Ember "Česko bez uhlí 2030", tedy následující:

- 40 % jádro
- 16 % KVET a plyn
- 15 % solár
- 14 % vítr
- 3 % vodní a přečerpávací
- 2 % dovoz
- 10 % ostatní (zahrnuje ostatní obnovitelné zdroje - bioplyn, biomasu, geotermální energii a ostatní tepelné zdroje, většinou plynové elektrárny spalující průmyslové a fosilní plyny).

Pro rok 2050 je v celém systému ještě příliš mnoho neznámých, protože za 30 let může dojít k dalším technologickým a jiným změnám, takže konkrétní vyčíslení nemáme. Celý svět ale bude směřovat samozřejmě k tomu, aby byla veškerá energie vyráběna z obnovitelných zdrojů.

3. Čím se v energetickém mixu ČR nahradí uhlí, které se chystáme omezit? Úspory energie, obnovitelné zdroje, jaderná energetika, uhlí, nebo budeme energii dokupovat?

Všechno z toho, viz předchozí odpověď. Energie z uhlí se velmi rychle stává díky stoupajícím cenám emisních povolenek nerentabilní. Je ale zjevné, že nové jaderné

zdroje uhlí nenahradí, protože to skončí mnohem dříve než je teoreticky vůbec možné s jádrem počítat. Zelení ale dlouhodobě tvrdí, že nové jaderné bloky se stavět nebudou, protože by to byl nejdražší zdroj energie a zvyšování podílu jádra tak nebude tak mít prostor. Úspory energie a zvyšování energetické účinnosti jsou také klíčové věci, o kterých se příliš nemluví, vedle toho ještě musíme počítat s rozvojem skladování energie, ať už formou bateriových úložišť, či jiných forem.

4. Jak se budou řešit případné energetické výpadky v Česku (jako např. ve Švédsku)?

Potřebujeme obecně posilovat propojení energetických sítí v Evropě, protože ve střednědobém horizontu bude stejně nejvýhodnější generovat elektrickou energii tam, kde je to nejlevnější, tedy zejména ve větrných parcích na pobřeží, případně v solárních panelech na jihu. A pro takový přístup je potřeba efektivnější a chytřejší distribuce.

5. Jak byste řešili problém, kdy znečišťovatelé či výrobci energie přesunou transformační náklady na koncového spotřebitele, kterým v některých případech hrozí tzv. energetická chudoba?

Ve spolupráci s dalšími zelenými stranami v Evropě a zelenou frakcí v Europarlamentu navrhujeme, aby příjmy z rozšíření systému zpoplatnění emisí skleníkových plynů byly vráceny občanům formou přímých dotací. V našem návrhu by se aktuálně jednalo o 6000 Kč ročně formou přímé dotace každému občanu Česka. Více viz tisková zpráva SZ: <https://www.zeleni2021.cz/aktualne/zeleni-navrhuj-i-jak-zlepsit-uhlikovou-strategii-eu>

6. Jak se stavíte k IPCC a dodržení Pařížské dohody? Např. jestli chcete zabránit jejímu současnému nedodržování na mezinárodní úrovni, či jestli máte vymyšlené konkrétní kroky pro Česko.

Navrhujeme, aby byl do legislativního procesu zapojen prvek, který každou novou legislativu zhodnotí z hlediska kompatibility s plněním závazků Pařížské dohody. Česko má v oblasti snižování emisí hodně co dohánět, takže není naší ambicí řešit jiné státy, nejprve si musíme udělat domácí úkoly s našimi závazky snižování emisí.

7. Hodláte činit nějaké symbolické kroky k ochraně životního prostředí (např. že by poslanci nelétali na schůzky po Evropě letadlem)?

To nejsou symbolické kroky, to jsou praktické kroky. Zelení politici a političky standardně cestují většinou vlakem a to včetně cest po Evropě. Pro to ale potřebujeme rozšiřovat a podporovat sítě nočních vlaků. Není vhodné obyvatele moralizovat a říkat jim, co je špatně, pokud zároveň nemají reálnou alternativu. Je

ale určitě důležité jít vzorem a ukazovat cesty - ne jako ministr Havlíček, který několik stovek metrů mezi dvěma ministerstvy přejíždí autem.

Pozn. editora: Sám spolupředseda SZ Michal Berg jde příkladem a po ČR i po Evropě vlakem cestuje, o čemž vede i tento svůj blog: <https://cestavlakem.cz>.

8. Jak hodláte řešit nepoměrné dopady omezení těžby uhlí na některé regiony a jejich obyvatele?

Tzv. spravedlivá transformace, ke které se hlásíme, má potřeby místních lidí vždycky na stejné úrovni jako potřeby ekologie. Je potřeba maximálně využít transformační evropské fondy, ale do jejich rozdělování mnohem více zapojit místní obyvatele, aby peníze neskončily v kapsách velkých firem a místní na to doplatili. Je taky potřeba přinášet projekty na nová dobře placená pracovní místa, aby na místech brownfieldů nebyly postaveny například pouze logistické areály. V Evropě je mnoho úspěšných příkladů, jak se transformace bývalých uhelných regionů povedla, například v Německu nebo v Belgii, a tady se chceme inspirovat.

9. Jak chcete vyřešit problém sucha v Česku, jak jej popisuje např. <https://www.intersucho.cz/>?

Sucho je jedním z viditelných projevů změn klimatu, proto je potřeba zejména snižovat emise skleníkových plynů, abychom změnu klimatu zpomalili. Kromě toho je ale potřeba krajinu i města adaptovat na klimatické změny. Krajina potřebuje mít vyšší schopnost zadržovat vodu. Proto je potřeba změnit hospodaření v lesích, chceme aby se mnohem více využíval udržitelný systém FSC. Vytvoříme větší nabídku dotačních programů určených pro revitalizaci říčních systémů a zadržování vody v krajině a půdě. Zjednodušíme jejich tvorbu, např. zpřírodnění a citlivá revitalizace vodních toků, vznik tůní a mokřadů, říčních meandrů, zasakovacích pásů či suchých poldrů a ochrany pramenišť.

10. Plánujete nějakým způsobem podpořit elektromobilitu? Např. dotacemi na výzkum baterií nebo zákazem prodeje aut se spalovacími motory (např. v Británii je tento zákaz od r. 2030).

Ukončení prodeje spalovacích motorů musí přijít na celoevropské úrovni. Chceme podporovat všechny druhy udržitelné a šetrné dopravy, na prvním místě rozvoj hromadné dopravy, včetně stavby nových železničních tratí. Ve městech pak chceme podporovat infrastrukturu pro cyklodopravu a pro pěší. V cyklodopravě pak hraje elektromobilita velkou roli, protože většina nových prodaných kol je již elektrických. V programu máme také tzv šrotovné, kdy bude možné získat podporu na nákup elektrického kola, cargo kola, roční jízdenky na MHD nebo elektromobilu. A pokud se týče podpory elektrických aut, zde by měl stát podporovat infrastrukturu

na dobíjení a také sjednocení jednotlivých systémů, aby bylo jejich používání co nejjednodušší.

11. Plánujete redukci uhlíkové stopy státních úřadů a institucí? Např. tím, že by instituce měly povinnost kupovat energii jen z obnovitelných zdrojů, či že by jídelny měly povinnost zařazení alespoň jednoho vegetariánského jídla do menu.

Jsou to kroky, které mohou pomoci, a například nákup elektrické energie pouze z obnovitelných zdrojů na komunální úrovni mnohde podporujeme, ale je potřeba tuto věc uchopit mnohem více. Úřady a školy by měly být první budovy se solárními panely, stát by měl také zásadně zvýšit tempo renovací veřejných budov. Od roku 2025 by měl stát umožnit nakupovat pouze nízkoemisní a bezemisní automobily nebo autobusy, environmentální parametry by měly mít mnohem větší váhu ve veřejných zakázkách.

12. Jak/jestli chcete podpořit udržitelné zemědělství a malé hospodáře? Jak chcete podpořit spotřebu regionálních surovin?

Ceníme si všech zemědělců, kteří tvrdě pracují a berou při tom ohled na přírodu, zejména těch z malých farem. Podpoříme proto lokální výrobu a zpracování potravin, zjednodušíme prodej zemědělské produkce ze dvora, podpoříme místní farmářské trhy či sdružování výrobců do odbytových družstev pro lepší jednání s obchodními řetězci i pro přímé cesty z farmy ke spotřebitelům. Podpoříme vyšší zastoupení biopotravin a lokálních potravin ve školách, nemocnicích a dalších provozovnách veřejného stravování.

Zavedeme systém sledování a dohledávání původu všech potravin včetně jejich dodavatelských řetězců, aby byl jasný nejen skutečný původ potravin, ale také abychom jako spotřebitelé věděli, jak moc zatěžují životní prostředí.

Dotace v zemědělství zastropujeme, aby z nich netěžily zejména velké agropodniky, a přesměrujeme je na podporu zavádění moderních agrotechnických přístupů šetrného hospodaření a zvyšování obsahu organické hmoty v půdě.

13. Jaké kroky byste chtěli podniknout ke zmenšení uhlíkové stopy na unijní úrovni? Např. zavedení rychlodrah pro omezení vnitrostátních letů či omezení celkové produkce CO.

V dopravě je potřeba sjednotit zdanění a zpoplatnění jednotlivých druhů dopravy, kde jsou nyní vlaky, osobní i nákladní, znevýhodněny. Také je potřeba podpořit propojování zemí sítí nočních vlaků a rychlovlaků. Obecně je ale na úrovni EU potřeba řešit systémové věci, jako je tzv. uhlíkové clo, tedy zpoplatnění dovozu

emisně náročné produkce do EU, nebo pravidla pro zelené finance, tedy aby nebylo možné transformační fondy využívat způsobem, který není udržitelný.

14. Řeší současný systém emisních povolenek dostatečně problém průmyslového znečištění?

Pokud ne, jakým způsobem byste předvídatelně a postupně tlačili/motivovali podnikatele k transformaci jejich podniků tak, aby splňovaly emisní závazky dané Pařížskou klimatickou dohodou?

Pokud se bavíme se o emisích skleníkových plynů, nikoli o znečištění jako takovém (polétavým prachem, rtutí a dalšími polutanty), pak ano, s výjimkou importu emisí, což má řešit výše zmíněný návrh "uhlíkového cla". Je ale potřeba zvažovat rozšíření systému povolenek na další zdroje znečištění, jako je doprava nebo vytápění, ale také jaké sociální dopady takové rozšíření může mít.

15. Myslíte si, že HDP je dobrý ukazatel ke sledování obecného pokroku naší země? Neměla by vláda raději sledovat jiné indexy jako např. HDI (human development index) či GPI (genuine progress indicator)?

Určitě bychom měli sledovat i jiné indikátory, oba zmíněné jsou vhodné. Jak jsme viděli během pandemie, mnoho činností HDP nijak nepokrývá, například domácí péči, zdraví obyvatelstva nebo kvalitu vzdělávání.

Za Stranu zelených zpracoval Michal Berg, spolupředseda
Editoval: Svatopluk Bartík

Kompletní program SZ najdete na: www.zeleni2021.cz